

การศึกษาสภาพการบริหารจัดการเพื่อการเตรียมความพร้อมของห้องสมุด มหาวิทยาลัยในประเทศไทยสู่ประชาคมอาเซียน

จิตติยา เนตรวงษ์*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาและสังเคราะห์สภาพการบริหารจัดการและมาตรฐานห้องสมุดมหาวิทยาลัยในระดับภูมิภาคอาเซียน และ 2) ศึกษาสภาพการบริหารจัดการเพื่อการเตรียมความพร้อมของห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศไทยสู่ประชาคมอาเซียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ ผู้บริหารห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวน 5 คน กลุ่มผู้ให้บริการห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวน 238 คน และกลุ่มผู้ใช้บริการห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวน 942 คน วิธีการวิจัยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา การคำนวณหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ F-test ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพการบริหารจัดการห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่เริ่มมีการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน นโยบายการบริหารจัดการมาจากนโยบายของมหาวิทยาลัยแล้วระบุเป็นพันธกิจของห้องสมุด ประเด็นการดำเนินงานเน้นการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อรองรับการศึกษาสู่อาเซียน มาตรฐานของห้องสมุดต้องมีการกำหนดนโยบายการบริหารรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน การจัดสรรงบประมาณการบริหารและส่งเสริมกิจกรรม/โครงการรองรับประชาคมอาเซียน การเตรียมความพร้อมบุคลากร การบริการด้านการเรียนการสอนในระดับภูมิภาคอาเซียน การบริการวิชาการและการวิจัยในระดับภูมิภาคอาเซียน การบริการสืบค้น พัฒนาเนื้อหาดิจิทัลมากกว่าหนึ่งภาษา การจัดสภาพแวดล้อมเพื่อบรรยากาศการเรียนรู้อาเซียน มีความร่วมมือระหว่างห้องสมุดในระดับภูมิภาคอาเซียน และมีการประกันคุณภาพที่สอดคล้องกับนโยบายการประกันคุณภาพการบริการรองรับประชาคมอาเซียน 2) สภาพการบริหารจัดการเพื่อการเตรียมความพร้อมของห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศไทยสู่ประชาคมอาเซียนตามความคิดเห็นของกลุ่มผู้ให้บริการห้องสมุดการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.33$, S.D. = 0.76) ผู้ให้บริการห้องสมุดที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ลักษณะงาน และประสบการณ์การทำงานห้องสมุดต่างกัน มีการปฏิบัติเพื่อการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนไม่แตกต่างกัน แต่ผู้ให้บริการห้องสมุดในสังกัดสถานศึกษาต่างกัน มีการปฏิบัติเพื่อการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนแตกต่างกัน ส่วนความคิดเห็นของกลุ่มผู้ใช้บริการห้องสมุดในการปฏิบัติงานของห้องสมุดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.72$, S.D. = 0.61) ผู้ใช้บริการห้องสมุดที่มีเพศ อายุ และการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานของห้องสมุดเพื่อการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนไม่แตกต่างกัน แต่ผู้ใช้บริการห้องสมุดในสังกัดสถานศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติของห้องสมุดเพื่อการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนแตกต่างกัน

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ การเตรียมความพร้อม ห้องสมุดมหาวิทยาลัย ประชาคมอาเซียน

*ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยสวนดุสิต โทร. 0-2244-5630 อีเมล: titiya_net@dusit.ac.th

The Study of the Status of Management for Readiness Preparation of University Library in Thailand to ASEAN Community

Titiya Netwong*

Abstract

The objectives of this study were: 1) to study and synthesis the status of management and standard of university library in ASEAN and 2) to study the status of management for readiness preparation of university library in Thailand to ASEAN community. The samples consisted 5 directors of university library, 238 staffs and 942 users of the university library. Research methods using qualitative research and quantitate research. The data was collected by interview form and a questionnaire. The analyzed with content analysis, percentage, mean, standard deviation, t-test and F-test. The finding of this study are as follows: 1) Management of the university library began to prepare for the ASEAN community. The management policy of university library were from the activities of the university to identify the genetic activities of the library. Operational issues on the development of learning resources to support education in ASEAN. The libraries must have a policy of support for the ASEAN community, budgeting for management and promotional activity / project support ASEAN community, personnel readiness, instructional services in the region, academic service and research in the region, service search and development of digital content in more than one language, the environment of libraries to learning atmosphere ASEAN, cooperation between libraries in the region and quality assurance compliance with the quality assurance support services of ASEAN community. 2) the status of management for readiness preparation of academic libraries in Thailand to ASEAN community from opinions libraries' staff were generally rated "medium" ($\bar{X} = 3.33$, S.D. = 0.76), the library staffs' gender, age, education level, working character and working experiences had no effect on management for readiness preparation of academic libraries to ASEAN community whilst department of libraries made a differences in their performance, and opinions libraries' user in performance of libraries were generally rated "high" ($\bar{X} = 3.72$, S.D. = 0.61), the library users had no different opinions on library management for readiness preparation of academic libraries to ASEAN community in relations to their gender, age and education level, on the other hand, department of libraries was the only factor that caused different opinions on the performance of academic libraries.

Keywords: management, readiness preparation, academic library, ASEAN community

* Assistant Professor, Faculty of Science and Technology, Suan Dusit University, Tel. 0-2244-5630 E-mail: titiya_net@dusit.ac.th

1. บทนำ

อาเซียนเป็นภูมิภาคที่เกิดจากการรวมตัวของกลุ่มประเทศ 10 ประเทศคือ ไทย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย สิงคโปร์ เวียดนาม ลาว กัมพูชา พม่า และ บรูไน เพื่อสร้างความแข็งแกร่งในเวทีการเมืองและเศรษฐกิจระหว่างประเทศ โดยผู้นำอาเซียนได้ตกลงให้มีการจัดตั้งประชาคมอาเซียนให้แล้วเสร็จภายในปี ค.ศ. 2015 (พ.ศ. 2558) ประชาคมอาเซียนประกอบด้วยความร่วมมือ 3 เสาหลักคือ ประชาคมการเมืองความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Security Community: ASC) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) และประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Culture Community: ASCC) [1]

ความสำคัญของการศึกษาในการขับเคลื่อนประชาคมอาเซียน เป็นสิ่งจำเป็นพื้นฐานในการสร้างอาเซียนสู่การเป็นประชาคมที่มีความมั่นคงทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมืองและสังคม การเสริมสร้างความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในการพัฒนามาตรฐานการศึกษาของสถาบันการอุดมศึกษาไปสู่ความเป็นนานาชาติ และ World Class University ตามระบบ เพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงและความต้องการของตลาดแรงงานในระดับชาติและภูมิภาค การปรับตัวต่อกระแสการเปิดเสรีทางการศึกษา และกฎบัตรอาเซียน ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษาไทยจึงต้องปรับตัวให้มีความพร้อมรับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปหลังจากเข้าสู่ประชาคมอาเซียน [1], [2] ในการขับเคลื่อนประชาคมอาเซียนทั้ง 3 เสาหลัก สะท้อนการจัดการศึกษาแบบเชื่อมโยง การหลอมรวมความหลากหลายบนพื้นฐานของเอกลักษณ์และความแตกต่าง การพัฒนาและประสานความร่วมมือและแลกเปลี่ยนวิชาการระหว่างชาติในภูมิภาคบนพื้นฐานของประโยชน์ร่วมกัน

ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเป็นหน่วยงานสังกัดสถาบันอุดมศึกษา เป็นแหล่งเรียนรู้หลักของมหาวิทยาลัยที่สนับสนุนการเรียนการสอนและการค้นคว้าวิจัย ตลอดจนให้บริการวิชาการแก่สังคมและชุมชน [2], [3] แต่จากกระแสการเปลี่ยนแปลงเพื่อการปรับตัวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในปี พ.ศ. 2558 ห้องสมุดมหาวิทยาลัยในกลุ่มประเทศ

อาเซียนจึงต้องมีการปรับตัวเพื่อก้าวสู่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยในระดับอาเซียนให้เป็นกลไกในการขับเคลื่อนการศึกษาเพื่อรองรับการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ในสถาบันอุดมศึกษาของนักศึกษาในกลุ่มประเทศอาเซียน รวมถึงเป็นเครือข่ายห้องสมุดมหาวิทยาลัยในระดับอาเซียนและก้าวสู่ระดับโลกต่อไป

ห้องสมุดมหาวิทยาลัยควรมีลักษณะเป็นพลวัต (Dynamic) ที่สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกและในระดับภูมิภาค เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และขยายโอกาสทางการศึกษา การยกระดับคุณภาพการศึกษา [4] ดังนั้นจึงต้องมีการเตรียมความพร้อมของห้องสมุดทั้งในด้านมาตรฐานในระดับภูมิภาคที่สามารถแข่งขันได้ การยกระดับการบริการ การบริหารจัดการ การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างห้องสมุดในระดับภูมิภาคอาเซียน จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะมีการศึกษาสภาพการบริหารจัดการเพื่อเตรียมความพร้อมของห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศไทยสู่ประชาคมอาเซียน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาห้องสมุดมหาวิทยาลัยให้ก้าวไปสู่ประชาคมอาเซียน โดยใช้แหล่งบริการการเรียนรู้ รวมถึงการใช้ประโยชน์จากห้องสมุดมหาวิทยาลัยให้ได้รับประโยชน์สูงสุด ส่งเสริมให้ห้องสมุดเป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงเสริมสร้างการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้แก่ประชาคมอาเซียนได้อีกทางหนึ่ง

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 ศึกษาและสังเคราะห์สภาพการบริหารจัดการและมาตรฐานห้องสมุดมหาวิทยาลัยในระดับภูมิภาคอาเซียน

2.2 ศึกษาสภาพการบริหารจัดการเพื่อเตรียมความพร้อมของห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศไทยสู่ประชาคมอาเซียน

3. สมมุติฐานของการวิจัย

3.1 ผู้ให้บริการห้องสมุดมหาวิทยาลัยที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ลักษณะงาน ห้องสมุดในสังกัดสถานศึกษา และประสบการณ์การทำงานห้องสมุดต่างกัน มีการปฏิบัติเพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนแตกต่างกัน

3.2 ผู้ใช้บริการห้องสมุดมหาวิทยาลัยที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และห้องสมุดในสังกัดสถานศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานของห้องสมุดเพื่อการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนแตกต่างกัน

4. ขอบเขตของการวิจัย

4.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย ผู้บริหารห้องสมุดมหาวิทยาลัย ผู้ให้บริการและผู้ใช้ห้องสมุดในประเทศไทยจำนวน 127 แห่ง

4.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารห้องสมุดมหาวิทยาลัย โดยการเลือกแบบเจาะจงจำนวน 5 คน เพื่อการสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพการบริหารจัดการและมาตรฐานห้องสมุดมหาวิทยาลัยในระดับภูมิภาคอาเซียน ส่วนการศึกษาการปฏิบัติงานเพื่อเตรียมความพร้อมของห้องสมุดประกอบด้วยผู้ให้บริการห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวน 238 คน และผู้ให้บริการห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวน 942 คน โดยการสุ่มแบบเป็นกลุ่ม (Cluster sampling) คัดเลือกห้องสมุดมหาวิทยาลัยที่จะเป็นตัวแทนของแต่ละภาคจากห้องสมุดมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ มหาวิทยาลัยของรัฐ มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล และมหาวิทยาลัยเอกชน รวมทั้งสิ้น 20 สถาบัน ซึ่งขนาดของกลุ่มผู้ให้บริการห้องสมุดใช้สูตรของ Yamane จากสถิติจำนวนผู้ให้บริการโดยจำกัดจำนวนกลุ่มตัวอย่างแต่ละแห่งต่ำสุด 45 คน

4.3 ตัวแปรที่ศึกษาได้แก่

4.3.1 ตัวแปรอิสระคือ ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้ให้บริการและผู้ใช้บริการห้องสมุดมหาวิทยาลัย

4.3.2 ตัวแปรตามได้แก่ สภาพการบริหารจัดการเพื่อการเตรียมความพร้อมของห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศไทยสู่ประชาคมอาเซียน 5 ประเด็นคือ มาตรฐานห้องสมุด การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ มาตรฐานการให้บริการ เทคโนโลยีสารสนเทศ และเครือข่ายความร่วมมือ

4.4 ระยะเวลาดำเนินการวิจัย มีนาคม 2556 – มีนาคม 2558

5. วิธีดำเนินการวิจัย

5.1 ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) ผู้บริหารห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวน 5 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับสภาพการบริหารจัดการและมาตรฐานห้องสมุดมหาวิทยาลัยในระดับภูมิภาคอาเซียน

5.2 ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารจัดการเพื่อการเตรียมความพร้อมของห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศไทยสู่ประชาคมอาเซียนใน 5 ประเด็นคือ มาตรฐานห้องสมุด การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ มาตรฐานการให้บริการ เทคโนโลยีสารสนเทศ และเครือข่ายความร่วมมือ แบบสอบถามสำหรับผู้ให้บริการห้องสมุดเป็นแบบสอบถามประมาณค่า 6 ระดับคือ ปฏิบัติมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด และไม่มีการปฏิบัติ มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.983 ส่วนแบบสอบถามสำหรับผู้ใช้บริการห้องสมุดเป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับคือ ความคิดเห็นเห็นด้วยมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.975 ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้บริการห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวน 238 คน และผู้ให้บริการห้องสมุดมหาวิทยาลัยจำนวน 942 คน จากห้องสมุดมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ มหาวิทยาลัยของรัฐ มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล และมหาวิทยาลัยเอกชน จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เก็บข้อมูลรวมทั้งสิ้น 1,180 คน

5.3 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา ส่วนข้อมูลเชิงปริมาณวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการคำนวณหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.4 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบสภาพการบริหารจัดการเพื่อการเตรียมความพร้อมของห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศไทยสู่ประชาคมอาเซียนโดยใช้ t-test independent และ F-test

6. ผลการวิจัย

6.1 สภาพการบริหารจัดการห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่เริ่มมีการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน นโยบายการบริหารจัดการมาจากนโยบายของมหาวิทยาลัย

แล้วระบุเป็นพันธกิจของห้องสมุด ประเด็นการดำเนินงาน เน้นการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อรองรับการศึกษาสู่อาเซียน มาตรฐานของห้องสมุดต้องมีการกำหนดนโยบายการบริหารรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน การจัดสรรงบประมาณการบริหารและส่งเสริมกิจกรรม/โครงการรองรับประชาคมอาเซียน การเตรียมความพร้อมบุคลากร การบริการด้านการเรียนการสอนในระดับภูมิภาคอาเซียน การบริการวิชาการและการวิจัยในระดับภูมิภาคอาเซียน การบริการสืบค้น พัฒนาเนื้อหาดิจิทัลมากกว่าหนึ่งภาษา การจัดสภาพแวดล้อมเพื่อบรรยากาศการเรียนรู้อาเซียน มีความร่วมมือระหว่างห้องสมุดในระดับภูมิภาคอาเซียน และมีการประกันคุณภาพที่สอดคล้องกับนโยบายการประกันคุณภาพการบริการรองรับประชาคมอาเซียน

จากการสังเคราะห์การบริหารจัดการห้องสมุด มหาวิทยาลัยในประเทศไทยสู่ประชาคมอาเซียนมี 5 ประเด็นคือ

1) มาตรฐานห้องสมุดในประเทศไทยสู่ประชาคมอาเซียนต้องมียุทธศาสตร์ประกอบด้านการบริหารจัดการ การให้บริการ ความพร้อมของบุคลากรห้องสมุด ทรัพยากรสารสนเทศ การจัดการทรัพยากรสารสนเทศและคลังความรู้ และเครือข่ายความร่วมมือระหว่างห้องสมุด

2) การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ต้องมีการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกเพื่อใช้ในการวางแผน กำหนดยุทธศาสตร์ และดำเนินการขับเคลื่อนสู่ประชาคมอาเซียน

3) มาตรฐานการให้บริการต้องมีรูปแบบบริการเชิงรุก มุ่งสู่ความเป็นเลิศ

4) เทคโนโลยีสารสนเทศ เว็บไซต์และบริการ OPAC ภาษาอังกฤษและภาษาภูมิภาคอาเซียนเทคโนโลยีการบริการรองรับการเข้าถึงได้ทุกอุปกรณ์และทุกโปรแกรม

5) เครือข่ายความร่วมมือ เป็นการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาบุคลากรห้องสมุด การแบ่งปันทรัพยากรสารสนเทศ การใช้เทคโนโลยี ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมห้องสมุด

6.2 สภาพการบริหารจัดการเพื่อเตรียมความพร้อมของห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศไทยสู่ประชาคมอาเซียนตามความคิดเห็นของกลุ่มผู้ให้บริการห้องสมุด การปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.33$, S.D. =

0.76) ส่วนความคิดเห็นของกลุ่มผู้ใช้บริการห้องสมุดในการปฏิบัติงานของห้องสมุดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.72$, S.D. = 0.61) รายละเอียดดังตารางที่ 1 และ 2

ตารางที่ 1 การบริหารจัดการเพื่อการเตรียมความพร้อมของห้องสมุดมหาวิทยาลัยสู่ประชาคมอาเซียนของกลุ่มผู้ให้บริการ

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
มาตรฐานห้องสมุด	3.26	0.85	ปานกลาง
การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์	3.27	0.93	ปานกลาง
มาตรฐานการให้บริการ	3.44	0.78	ปานกลาง
เทคโนโลยีสารสนเทศ	3.36	0.85	ปานกลาง
เครือข่ายความร่วมมือ	3.33	0.91	ปานกลาง
ภาพรวม	3.33	0.76	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 การบริหารจัดการเพื่อการเตรียมความพร้อมของห้องสมุดมหาวิทยาลัยสู่ประชาคมอาเซียนของกลุ่มผู้ให้บริการ การปฏิบัติในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.33$, S.D. = 0.76) เมื่อพิจารณาทางด้านทุกด้านการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง โดยมาตรฐานการให้บริการมีการปฏิบัติในลำดับแรก ($\bar{X} = 3.44$, S.D. = 0.78)

ตารางที่ 2 การบริหารจัดการเพื่อการเตรียมความพร้อมของห้องสมุดมหาวิทยาลัยสู่ประชาคมอาเซียนตามความคิดเห็นของผู้ใช้บริการ

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
มาตรฐานห้องสมุด	3.76	0.62	มาก
การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์	3.62	0.69	มาก
มาตรฐานการให้บริการ	3.77	0.65	มาก
เทคโนโลยีสารสนเทศ	3.69	0.70	มาก
เครือข่ายความร่วมมือ	3.71	0.71	มาก
ภาพรวม	3.72	0.61	มาก

จากตารางที่ 2 การบริหารจัดการเพื่อการเตรียมความพร้อมของห้องสมุดมหาวิทยาลัยสู่ประชาคมอาเซียนตามความคิดเห็นของผู้ใช้บริการภาพรวมความคิดเห็นอยู่ระดับมาก ($\bar{X} = 3.72$, S.D. = 0.61) เมื่อพิจารณาทางด้านทุกด้านความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยมาตรฐานการให้บริการมีความคิดเห็นในลำดับแรก ($\bar{X} = 3.77$, S.D. = 0.65)

6.3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการบริหารจัดการเพื่อการเตรียมความพร้อมของห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศไทยสู่ประชาคมอาเซียน

การเปรียบเทียบสภาพการบริหารจัดการเพื่อการเตรียมความพร้อมของห้องสมุดมหาวิทยาลัยสู่ประชาคมอาเซียนจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ลักษณะงาน ห้องสมุดในสังกัดสถานศึกษา และประสบการณ์การทำงานห้องสมุด ของผู้ให้บริการห้องสมุด มีรายละเอียดดังตารางที่ 3 - 6

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบสภาพการบริหารจัดการเพื่อการเตรียมความพร้อมของห้องสมุดมหาวิทยาลัยสู่ประชาคมอาเซียนจำแนกตามเพศ

สภาพการบริหารจัดการ	เพศชาย		เพศหญิง		t	p
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
ภาพรวม	3.22	0.71	3.37	0.77	0.43	0.51

*มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 ผู้ให้บริการห้องสมุดที่มีเพศต่างกัน สภาพการบริหารจัดการเพื่อการเตรียมความพร้อมของห้องสมุดมหาวิทยาลัยสู่ประชาคมอาเซียนไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบสภาพการบริหารจัดการจำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา ห้องสมุดในสังกัดสถานศึกษา และประสบการณ์การทำงานห้องสมุด

การบริหารจัดการ	แหล่งความแปรปรวน	Df	SS	MS	F	p
อายุ	ระหว่างกลุ่ม	4	1.84	0.46	0.79	0.52
	ภายในกลุ่ม	233	134.75	0.57		
	รวม	237	136.60			
ระดับการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	3	3.66	1.22	2.15	0.09
	ภายในกลุ่ม	234	132.93	0.56		
	รวม	237	136.60			
ห้องสมุดในสังกัด	ระหว่างกลุ่ม	4	14.86	3.71	7.11	0.00*
	ภายในกลุ่ม	233	121.74	0.52		
	รวม	237	136.60			
ประสบการณ์	ระหว่างกลุ่ม	4	1.84	0.46	0.79	0.52
	ภายในกลุ่ม	233	134.75	0.57		
	รวม	237	136.60			

*มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 ผู้ให้บริการห้องสมุดที่มีอายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงานห้องสมุดต่างกัน มี

สภาพการบริหารจัดการเพื่อการเตรียมความพร้อมของห้องสมุดมหาวิทยาลัยสู่ประชาคมอาเซียนไม่แตกต่างกัน แต่ผู้ให้บริการห้องสมุดที่ห้องสมุดในสังกัดสถานศึกษาต่างกัน มีสภาพการบริหารจัดการเพื่อการเตรียมความพร้อมของห้องสมุดมหาวิทยาลัยสู่ประชาคมอาเซียนต่างกัน

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยสภาพการบริหารจัดการเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD จำแนกตามห้องสมุดในสังกัดสถานศึกษาของผู้ให้บริการห้องสมุด

ห้องสมุดในสังกัด	\bar{X}	1	2	3	4	5
		3.48	3.06	3.62	3.10	3.04
1	3.48	-	0.41*	-0.14	0.37*	0.43*
2	3.06		-	-0.55*	-0.04	0.02
3	3.62			-	0.51*	0.57*
4	3.10				-	0.06
5	3.04					-

หมายเหตุ ห้องสมุดในสังกัดสถานศึกษา 1. มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ 2. มหาวิทยาลัยของรัฐ 3. มหาวิทยาลัยราชภัฏ 4. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล 5. มหาวิทยาลัยและสถาบันเอกชน

จากตารางที่ 5 สภาพการบริหารจัดการเพื่อการเตรียมความพร้อมของห้องสมุดมหาวิทยาลัยมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐมีการปฏิบัติมากกว่าห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล โดยมีผลต่างของค่าเฉลี่ยการปฏิบัติเท่ากับ 0.41 และ 0.37 ตามลำดับ นอกจากนี้สภาพการบริหารจัดการเพื่อการเตรียมความพร้อมของห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏมีการปฏิบัติมากกว่าห้องสมุดห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล และมหาวิทยาลัยและสถาบันเอกชน โดยมีผลต่างของค่าเฉลี่ยการปฏิบัติเท่ากับ 0.55, 0.51 และ 0.57 ตามลำดับ

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบสภาพการบริหารจัดการเพื่อการเตรียมความพร้อมของห้องสมุดมหาวิทยาลัยสู่ประชาคมอาเซียนจำแนกตามลักษณะงาน

สภาพการบริหารจัดการ	ผู้บริหาร		ผู้ปฏิบัติ		t	p
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
ภาพรวม	3.23	0.82	3.35	0.75	0.53	0.46

*มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 6 ผู้ให้บริการห้องสมุดที่มีลักษณะงานต่างกัน มีสภาพการบริหารจัดการเพื่อการเตรียมความพร้อม

พร้อมของห้องสมุดมหาวิทยาลัยสุพรรณภูมิอาเซียนไม่แตกต่างกัน

การเปรียบเทียบความคิดเห็นสภาพการบริหารจัดการเพื่อการเตรียมความพร้อมของห้องสมุดมหาวิทยาลัยสุพรรณภูมิอาเซียนของผู้ใช้บริการห้องสมุดที่มีรายละเอียดดังตารางที่ 7-9

ตารางที่ 7 เปรียบเทียบความคิดเห็นสภาพการบริหารจัดการเพื่อการเตรียมความพร้อมของห้องสมุดมหาวิทยาลัยสุพรรณภูมิอาเซียนจำแนกตามเพศ

ความคิดเห็น สภาพการ บริหารจัดการ	เพศชาย		เพศหญิง		t	p
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
ภาพรวม	3.67	0.63	3.75	0.60	1.31	0.25

*มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 7 ผู้ใช้บริการห้องสมุดที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารจัดการเพื่อการเตรียมความพร้อมของห้องสมุดมหาวิทยาลัยสุพรรณภูมิอาเซียนไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 8 เปรียบเทียบความคิดเห็นสภาพการบริหารจัดการเพื่อการเตรียมความพร้อมของห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศไทยสู่ประชาคมอาเซียนจำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา และห้องสมุดในสังกัดสถานศึกษา

การบริหารจัดการ	แหล่งความแปรปรวน	Df	SS	MS	F	p
อายุ	ระหว่างกลุ่ม	3	1.58	0.52	1.42	0.23
	ภายในกลุ่ม	938	348.44	0.37		
	รวม	941	350.03			
การศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	3	2.38	0.79	2.10	0.09
	ภายในกลุ่ม	938	347.64	0.37		
	รวม	941	350.03			
ห้องสมุดในสังกัด	ระหว่างกลุ่ม	4	9.10	2.27	6.25	0.00*
	ภายในกลุ่ม	937	340.92	0.36		
	รวม	941	350.03			

*มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 8 ผู้ใช้บริการห้องสมุดที่มี อายุ และการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติของห้องสมุดเพื่อการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนไม่แตกต่างกัน แต่ผู้ใช้บริการห้องสมุดในสังกัดสถาน

ศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติของห้องสมุดเพื่อการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนแตกต่างกัน

ตารางที่ 9 เปรียบเทียบความคิดเห็นค่าเฉลี่ยสภาพการบริหารจัดการเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD จำแนกตามห้องสมุดในสังกัดสถานศึกษาของผู้ใช้บริการห้องสมุด

ห้องสมุด ในสังกัด	\bar{X}	1	2	3	4	5
		3.70	3.65	3.87	3.65	3.63
1	3.70	-	0.05	-0.17*	0.05	0.06
2	3.65		-	-0.22*	-0.01	0.02
3	3.87			-	0.22*	0.23*
4	3.65				-	0.02
5	3.63					-

หมายเหตุ ห้องสมุดในสังกัดสถานศึกษา 1. มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ 2. มหาวิทยาลัยของรัฐ 3. มหาวิทยาลัยราชภัฏ 4. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล 5. มหาวิทยาลัยและสถาบันเอกชน

จากตารางที่ 9 สภาพการบริหารจัดการเพื่อการเตรียมความพร้อมของห้องสมุดมหาวิทยาลัยราชภัฏมีการปฏิบัติมากกว่าห้องสมุดมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยของรัฐ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล และ มหาวิทยาลัยและสถาบันเอกชน โดยมีผลต่างของค่าเฉลี่ยการปฏิบัติเท่ากับ 0.17 0.22 0.22 และ 0.23 ตามลำดับ

7. สรุปและอภิปรายผล

7.1 สภาพการบริหารจัดการห้องสมุดมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่เริ่มมีการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนนโยบายการบริหารจัดการมาจากนโยบายของมหาวิทยาลัยแล้วระบุเป็นพันธกิจของห้องสมุด ประเด็นการดำเนินงานเน้นการพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อรองรับการศึกษาสู่อาเซียนสอดคล้องกับผลการวิจัยของจตุรรัตน์ และเปี่ยมสุข [2] ที่พบว่าห้องสมุดมหาวิทยาลัยบางแห่งมีการเตรียมความพร้อมที่จะเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอย่างเป็นรูปธรรมและชัดเจน เพราะเป็นนโยบายในระดับมหาวิทยาลัยห้องสมุดจึงต้องนำมาปฏิบัติ นอกจากนี้การบริหารจัดการยังต้องพิจารณาถึงพื้นฐานความเข้าใจในบริบทของการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น มีการผลักดันและความต้องการขับเคลื่อนร่วมกันให้บริหารจัดการประสบความสำเร็จ [5] สำหรับ

มาตรฐานห้องสมุดที่สำคัญเพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนคือการเตรียมความพร้อมบุคลากร โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านภาษาอังกฤษเพราะห้องสมุดทุกที่ให้ความสำคัญกับการอบรมพัฒนาบุคลากรด้านภาษาอังกฤษจะเห็นได้จากแผน ปฏิบัติราชการสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ [6] หลายแห่ง มีการระบุเป็นลายลักษณ์อักษรและจัดสรรงบประมาณเพื่อเพิ่มศักยภาพด้านภาษาต่างประเทศ มีการจัดกิจกรรม/โครงการเพื่อพัฒนาบุคลากรด้านภาษาเพื่อรองรับการเรียนรู้และการให้บริการเช่น อบรมภาษาต่างประเทศสำหรับบุคลากร ค่ายภาษาอังกฤษ ภาษาจีน เป็นต้น ในการบริการด้านการเรียนการสอนและการวิจัยของห้องสมุดเพื่อยกระดับการบริการในระดับภูมิภาคอาเซียน ห้องสมุดส่วนใหญ่มีการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศให้อยู่ในรูปแบบสื่อดิจิทัล บริการรูปแบบเครือข่ายฐานข้อมูลและการเรียนการสอนแบบออนไลน์ที่ครอบคลุมการเรียนรู้และการวิจัยสอดคล้องกับแนวคิดของกุลธิดา จุฑารัตน์ และกันยารัตน์ [7] ที่นำเสนอว่าการให้บริการของห้องสมุดต้องเน้นการเข้าถึงสารสนเทศโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเข้าถึง คนทำงานวิจัยเลือกที่จะสืบค้นและใช้สารสนเทศออนไลน์เป็นอันดับแรก ห้องสมุดจำเป็นต้องจัดหาทรัพยากรสารสนเทศที่มีความหลากหลาย และเหมาะสมกับบุคคลประเภทต่างๆ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ห้องสมุดปี ค.ศ. 2020 ของห้องสมุดแห่งชาติสิงคโปร์ที่ระบุว่าห้องสมุดจะต้องปรับตัวให้เข้ากับเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว การเข้าถึงแหล่งห้องสมุดดิจิทัลและการบริการให้ผู้ใช้ห้องสมุดสามารถเข้าถึงและเชื่อมต่อการบริการดิจิทัล [8]

7.2 สภาพการบริหารจัดการเพื่อการเตรียมความพร้อมของห้องสมุดมหาวิทยาลัยสู่ประชาคมอาเซียนของกลุ่มผู้ใช้บริการมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง แต่ความคิดเห็นของกลุ่มผู้ใช้บริการห้องสมุดมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องจากกลุ่มผู้ใช้ได้รับการตอบสนองการให้บริการในระดับที่น่าพอใจจึงมีความคิดเห็นว่าการดำเนินงานหรือการบริหารจัดการเพื่อการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนของห้องสมุดอยู่ในระดับที่มีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา

รายด้านพบว่า มาตรฐานการให้บริการอยู่ในลำดับแรกที่มีการปฏิบัติซึ่งสอดคล้องกันทั้งสองกลุ่ม จึงอาจกล่าวได้ว่าห้องสมุดมหาวิทยาลัยให้ความสำคัญต่อการให้บริการมากที่สุด สอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า ห้องสมุดมีบทบาทสำคัญในการสร้างให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ห้องสมุดเป็นแหล่งความรู้ที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้อย่างเท่าเทียมกัน และยังคงทำหน้าที่ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความรู้ให้แก่กันและกันต่อไป [8] เมื่อเปรียบเทียบสภาพการบริหารจัดการเพื่อการเตรียมความพร้อมของห้องสมุดมหาวิทยาลัยสู่ประชาคมอาเซียนของผู้ให้บริการห้องสมุดที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ลักษณะงาน และประสบการณ์การทำงานห้องสมุดต่างกัน มีการปฏิบัติเพื่อการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนไม่แตกต่างกัน แต่ผู้ให้บริการห้องสมุด ที่มีห้องสมุดในสังกัดสถานศึกษาต่างกัน มีการปฏิบัติเพื่อการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนแตกต่างกัน สาเหตุที่ห้องสมุดในสังกัดสถานศึกษาต่างกันให้บริการห้องสมุดมีการปฏิบัติต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งห้องสมุดของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐและห้องสมุดของมหาวิทยาลัยราชภัฏจะดำเนินการมากที่สุดอาจเนื่องจากการกำหนดนโยบายระดับมหาวิทยาลัยแล้วลงสู่ห้องสมุด และได้มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน มีการกำหนดนโยบายอย่างชัดเจน เป็นรูปธรรมและเป็นลายลักษณ์อักษร [2], [6] เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบความคิดเห็นการบริหารจัดการเพื่อการเตรียมความพร้อมของห้องสมุดมหาวิทยาลัยสู่ประชาคมอาเซียนของผู้ใช้บริการห้องสมุดที่มีเพศ อายุ และการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงานของห้องสมุดเพื่อการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนไม่แตกต่างกัน แต่ผู้ใช้บริการห้องสมุดในสังกัดสถานศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการปฏิบัติของห้องสมุดเพื่อการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนแตกต่างกัน สอดคล้องกับกลุ่มผู้ใช้บริการห้องสมุด และอาจเนื่องจาก ห้องสมุดในสถานศึกษาต่างกันย่อมมีความต้องการบริการที่แตกต่างกัน ส่งผลให้ความคิดเห็นต่อมาตรฐานการให้บริการห้องสมุด การบริหารจัดการห้องสมุดเพื่อการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนแตกต่างกัน

9. เอกสารอ้างอิง

- [1] กระทรวงศึกษาธิการ. (ม.ป.ป). การศึกษา : การสร้างประชาคมอาเซียน 2558. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- [2] จุฑารัตน์ ทรายณะวงศ์ และเปี่ยมสุข ทุงกาวิ. (2556). การปรับตัวของห้องสมุดมหาวิทยาลัยไทยในการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน. การประชุมวิชาการนิเทศศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์แห่งชาติ ครั้งที่ 1 วันที่ 14 สิงหาคม 2556.
- [3] สุนีย์ กาศจำรุญ. (2547). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดการหน่วยงานบริการสารสนเทศ. ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- [4] สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2553). ผลงานที่นำเสนอในการสัมมนา PULINET วิชาการ ครั้งที่ 1 เรื่อง “Creative Library”. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- [5] ไตรรัตน์ ยืนยง และดิเรก ถึงฝั่ง. (2553). รูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน. วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม. ปีที่ 9 ฉบับที่ 2 : 220.
- [6] มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร. (2557). แผนปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ. สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- [7] กุลธิดา ท่วมสุข จุฑารัตน์ ทรายณะวงศ์ และกันยารัตน์ เคียวเช่น. (2554). รายงานการวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารห้องสมุดมหาวิทยาลัยที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- [8] สำนักงานอุทยานการเรียนรู้. (2556). อ่านเขาอ่านเรา. กรุงเทพฯ : สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน).